

Land van Ons

Ruimtelijke analyse Schouwen-Duiveland, Kerkwerve

Team Ruimtelijke Analyse 2026

Inhoud

Snelkoppeling
Door te klikken op een onderwerp in de inhoudsopgave ga je rechtstreeks naar dat onderwerp.

Opbouw rapport
Het rapport begint met de potenties van het perceel. In de daaropvolgende hoofdstukken wordt verdiept op de kenmerken en kaders die tot deze conclusie leiden.

Toelichting op versie

V03 versie voor de ledenvergadering.

Casus en Perceelgegevens 4

Casus en ligging 4

Sfeerbeelden 5

Potenties van het perceel 6

Kansen voor biodiversiteit en landschapsontwikkeling 6

Kansen voor landbouwkundig gebruik 6

Perceelkenmerken en landschappelijke context 7

Landschap en cultuurhistorie 7

Huidig landgebruik 10

Maaiveldhoogte en reliëf 11

Bodemgesteldheid en grondkwaliteit 12

Waterhuishouding 12

Grondwaterstanden en grondwatertrappen 13
Oppervlaktewater: peilbesluiten waterschap 14

Planologische kaders en overheidsbeleid, kansen en belemmeringen 15

Natuurbescherming 15

NNN gebieden en Natura 2000 15
Natuurbeheerplan 16

Omgevingsplan (Bestemmingsplan) 17

Provinciaal, gemeentelijk en rijksbeleid, waterschap 18

Toekomstplannen 18

Zakelijke lasten 18

Erfdienstbaarheden 18

Leefmilieu 18

Luchtkwaliteit 18
Geluidsoverlast 18
Risicocontouren 18

Onderhoud en beheer 19

Omgevingsfactoren, uitstraling en sociale cohesie 20

Uitstraling en potentieel voor werving en vrijwilligers 20

Steden, bevolkingskernen en bereikbaarheid 20
Recreatie 21
Potentieel voor werving vrijwilligers 22
Potentieel voor samenwerking met gelijkgestemden 22

Conclusie 22

Bijlagen 23

Casus en Perceelgegevens

Casus en ligging

De kavel Middenschouwen (MDS01) H 1406 is 7,5 ha groot. Het perceel (op het kaartje nr. 6A) ligt aan de Verseputseweg in Kerkwerve en is goed ontsloten via twee zelfstandige ontsluitingen.

De huidige eigenaar en toekomstige pachter Lennert den Boer heeft in 2017 het bedrijf van zijn vader overgenomen. Uit overtuiging is hij een aantal jaren geleden overgestapt op biologisch boeren. Hij wil een deel van zijn grond aan Land van Ons verkopen en terugpachten om de grond duurzaam biologisch te kunnen blijven bewerken én aan alle financiële verplichtingen te voldoen.

Het tijdschrift Ekoland heeft in 2023 een artikel gewijd aan deze biologische boer (zie bijlage 1 voor de link naar het artikel).

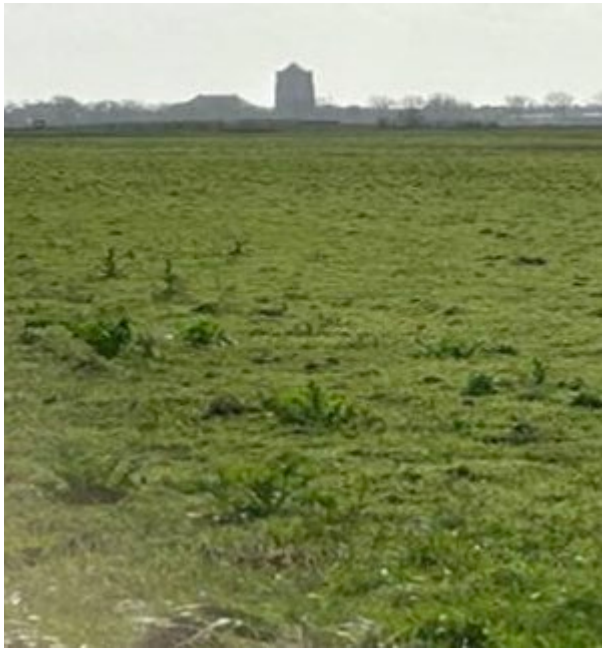

De ligging van de percelen en boerderij van Lennert den Boer

Sfeerbeelden

Het perceel vanaf de Verseputseweg. Op de achtergrond is de toren van Zierikzee zichtbaar. Foto’s onder: huiskavel en perceel 6A aan de rechterzijde

Potenties van het perceel

Kansen voor biodiversiteit en landschapsontwikkeling

De aanleg van natuurvriendelijke oevers, bloemrijke akkerranden en / of hagen zijn maatregelen die de biodiversiteit op het perceel kunnen verhogen.
De eigenaar ziet voornamelijk winst voor de vogelstand. De specifiek eigen soorten akkervogels voor dit gebied op Schouwen-Duiveland zijn: Bruine Kiekendief, Patrijs, Veldleeuwerik, Graspieper, Gele kwikstaart, Scholekster en de Kieviet. Naast toepassing van het bestaande ANLb beheerpakket gericht op akkervogels is ook het nieuwe beheerpakket BAM akkers (Biodivers Akker Mozaïek: stroken met luzerne, granen en andere gewassen) een mogelijkheid. In de bijlage staan links naar twee informatieve artikelen over BAM akkers.
Hagen dragen sterk bij aan biodiversiteit, vooral door de positieve invloed op insecten en als bescherming voor diersoorten die weer de natuurlijke vijand zijn van de plaagdieren. Omdat het een open gebied is waar akkervogels broeden, kunnen hagen het beste langs de weg aangelegd worden, op veilige afstand van de broedende vogels.
Voor deze maatregelen zijn ANLb-subsidies beschikbaar. De aanleg van een natuurvriendelijke oever langs de rand van een primaire watergang wordt gesubsidieerd door provincie én waterschap Scheldestromen.

GRASPIEPER

GELE KWIKSTAART

VELDLEEUWERIK

PATRIJS

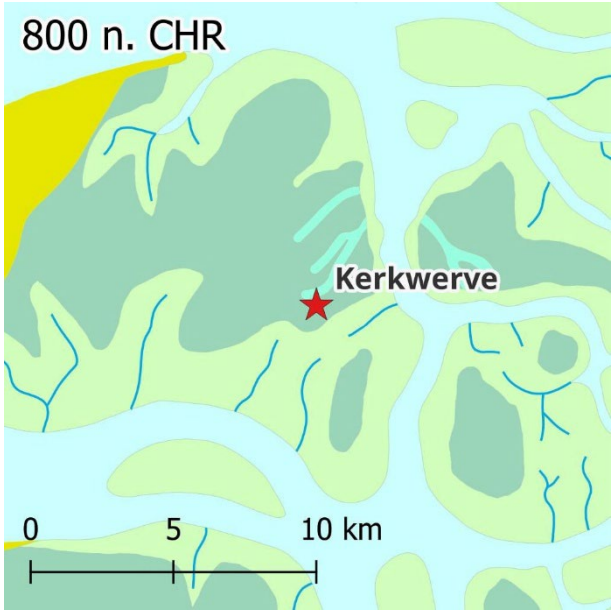
Kansen voor landbouwkundig gebruik

De vruchtbare grond is geschikt voor allerlei akkerbouwgewassen.

Perceelkenmerken en landschappelijke context

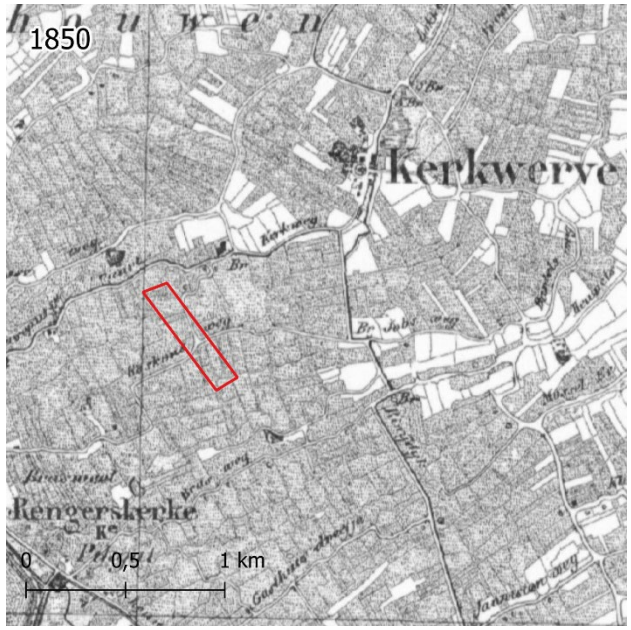
Landschap en cultuurhistorie

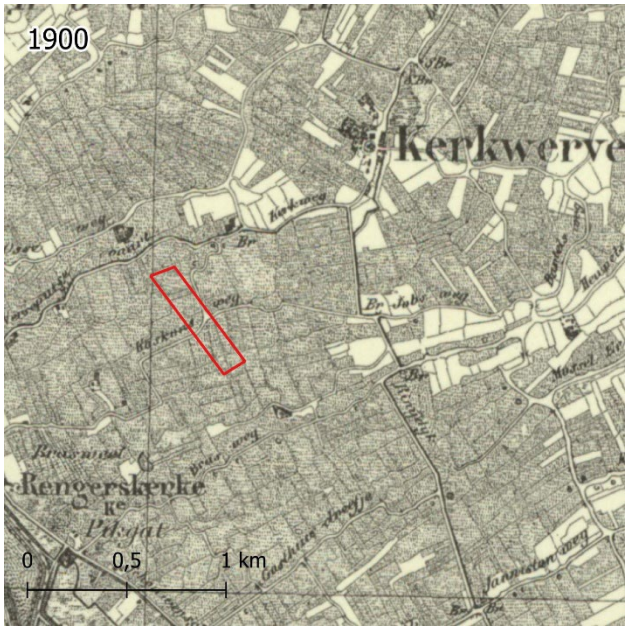
In fysisch-geografisch, maar ook historisch-geografisch opzicht hoort Schouwen-Duiveland, net als de andere (voormalige) Zeeuwse en Zuid-Hollandse eilanden, bij het zuidwestelijk zeekleilandschap. Zoals de naam al aangeeft, bestaat de bodem hier voor het grootste deel uit door de zee afgezette klei. Meer specifiek behoort de omgeving van het dorp Kerkwerve tot het zogenaamde Oudland (zie hieronder).
Rond het begin van de jaartelling was nog niet of nauwelijks sprake van klei-afzetting. Vrijwel geheel West-Nederland bestond uit een uitgestrekt veengebied, doorsneden door enkele naar de kust afstromende rivieren. De veenvorming kon plaatsvinden omdat grote delen van het gebied maar heel moeizaam naar de Noordzee konden afwateren. Het water werd tegengehouden door series hoger gelegen strandwallen parallel aan de kust (afb. paleo-kaart). In het stagnerende water verteerde afgestorven vegetatie niet, maar vormde steeds dikkere veenpakketten.
Al in de Romeinse Tijd (12 v.Chr. - 450 na Chr.) begonnen in het zuidwesten zee-inbraken het gedeeltelijk al bewoonde veengebied te eroderen of te bedekken met slib bestaand uit zand en klei. Er ontstond een landschap van niet-verspoelde veenkernen, erosie-kreken en zee-afzettingen. Deze afzettingen in de omgeving van Kerkwerve behoren, zoals al genoemd, bij het Oudland uit de Vroege Middeleeuwen (ca. 500 -1000 na Chr.): wat hoger gelegen zandige kreekruggen en laaggelegen, kalkloze poelgronden (zware klei). De ruggen, in feite dichtgeslibde kreekbeddingen, klonken minder in dan de klei en de klei-op-veen in de poelgebieden.

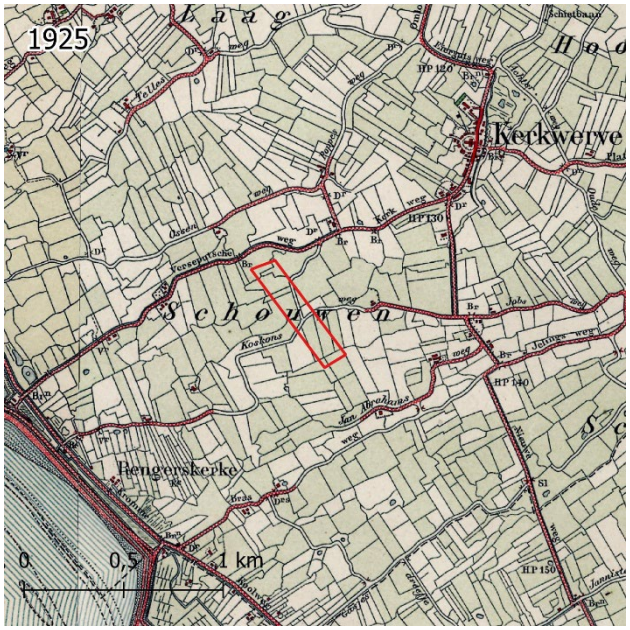

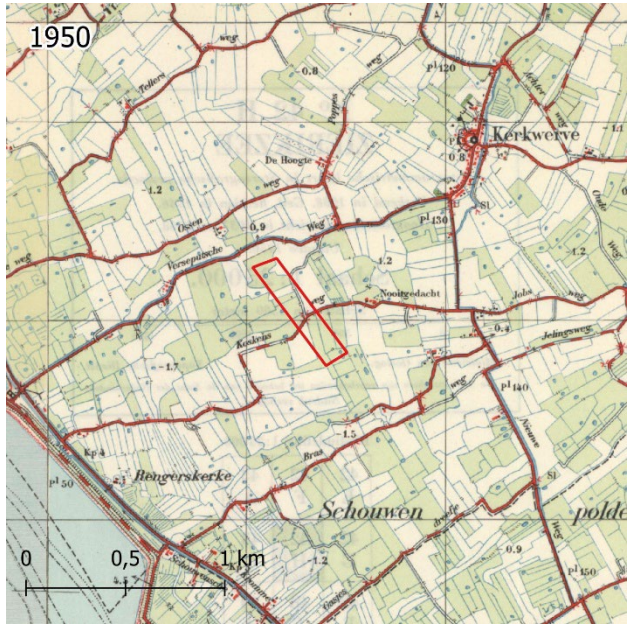
Vanaf begin 10e eeuw begon het zuidwestelijk zeekleigebied geleidelijk dichter bewoond te worden. De kreekruggen werden in gebruik genomen als akkerland en ook de dorpen werden op deze gronden gebouwd. In een later stadium werden vanaf de kreekruggen de poelgronden in gebruik genomen als wei- en hooilanden.

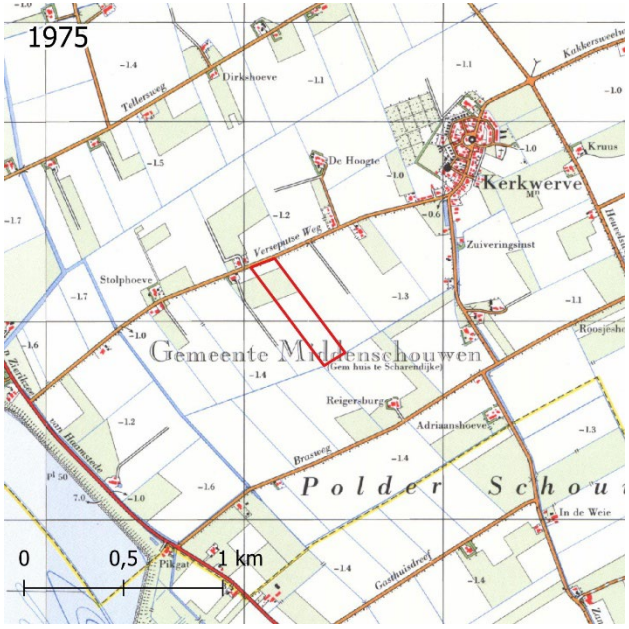
Gaandeweg begon men het land met dijken tegen het zeewater te beschermen. Midden 12e eeuw werd de ringdijk rond Schouwen voltooid.
Het Oudland is tot in de 20e eeuw gekenmerkt geweest door de tweedeling tussen de open en grotendeels onbewoonde poelgebieden enerzijds en de kreekruggen met dorpen, erven en tuinen anderzijds. De verkaveling was vrij kleinschalig met een onregelmatig kavelpatroon. Ook de meeste doorgaande wegen lagen op de kreekruggen. Pas in de periode na WOII, vooral na de watersnoodramp van 1953 waarbij een groot deel van Schouwen overstroomd werd, is het landschap ingrijpend gewijzigd door ruilverkaveling en herinrichting. Percelen werden vergroot, wegen en watergangen werden rechtgetrokken. Door verbetering van het waterbeheer in de poelgronden konden deze ook als akkerland in gebruik worden genomen. Er ontstond, zeker in verhouding tot het verleden, een vrij vlak, open en grootschalig landschap.
Kaartbeelden van de omgeving van de Verseputseweg rond 1950 en in de huidige situatie laten de landschappelijke transformatie goed zien.
Aan de zuidkust van Schouwen-Duiveland werd in het kader van het natuurontwikkelingsplan Tureluur tussen 1991- 2014 een natuurgebied aangelegd. Voor de realisatie werd landbouwgrond teruggegeven aan de natuur. Natuurmonumenten is eigenaar van het nieuwe natuurgebied *De Zuidkust van Schouwen*.

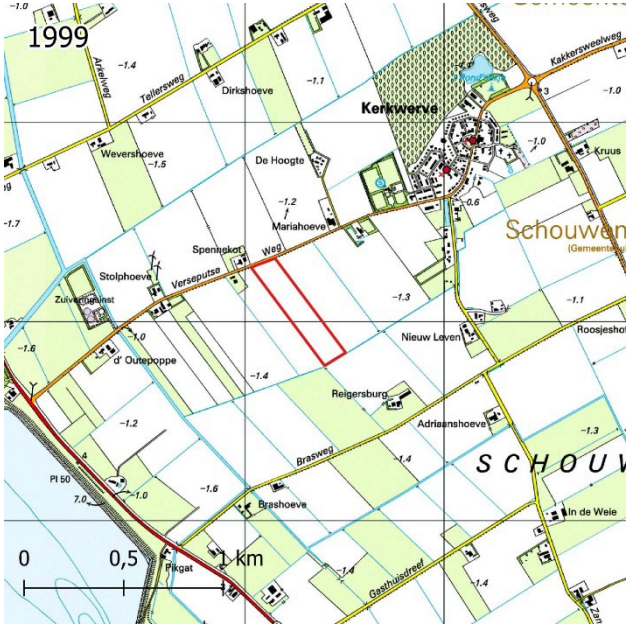

1850
Kerkwerve
Rengerskerke
0
0,5
1 km

1900
Kerkwerve
Rengerskerke
0
0,5
1 km

1925
Kerkwerve
Schouwen
Rengerskerke
0
0,5
1 km

1950
Kerkwerve
Rengerskerke
Schouwen
0
0,5
1 km

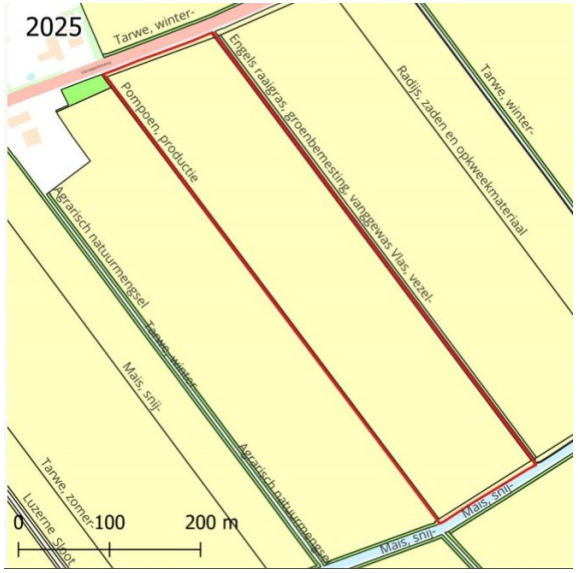

1975
Kerkwerve
Gemeente Middenschouwen
Polder Schou
0
0,5
1 km

1999
Kerkwerve
Schouwen
SCHOUW
0
0,5
1 km

2025
f d
-1.4
Tellersweg
Kerkwerve
Onder de Panne
-1.2
-0.6
Verseputseweg
Zeldenrust
N655
-1.0
D'Outepoppe
Brasweg
-1.4
-1.3
Sl
Pl 14
7.0
Sln
0
0,5
1 km

Huidig landgebruik

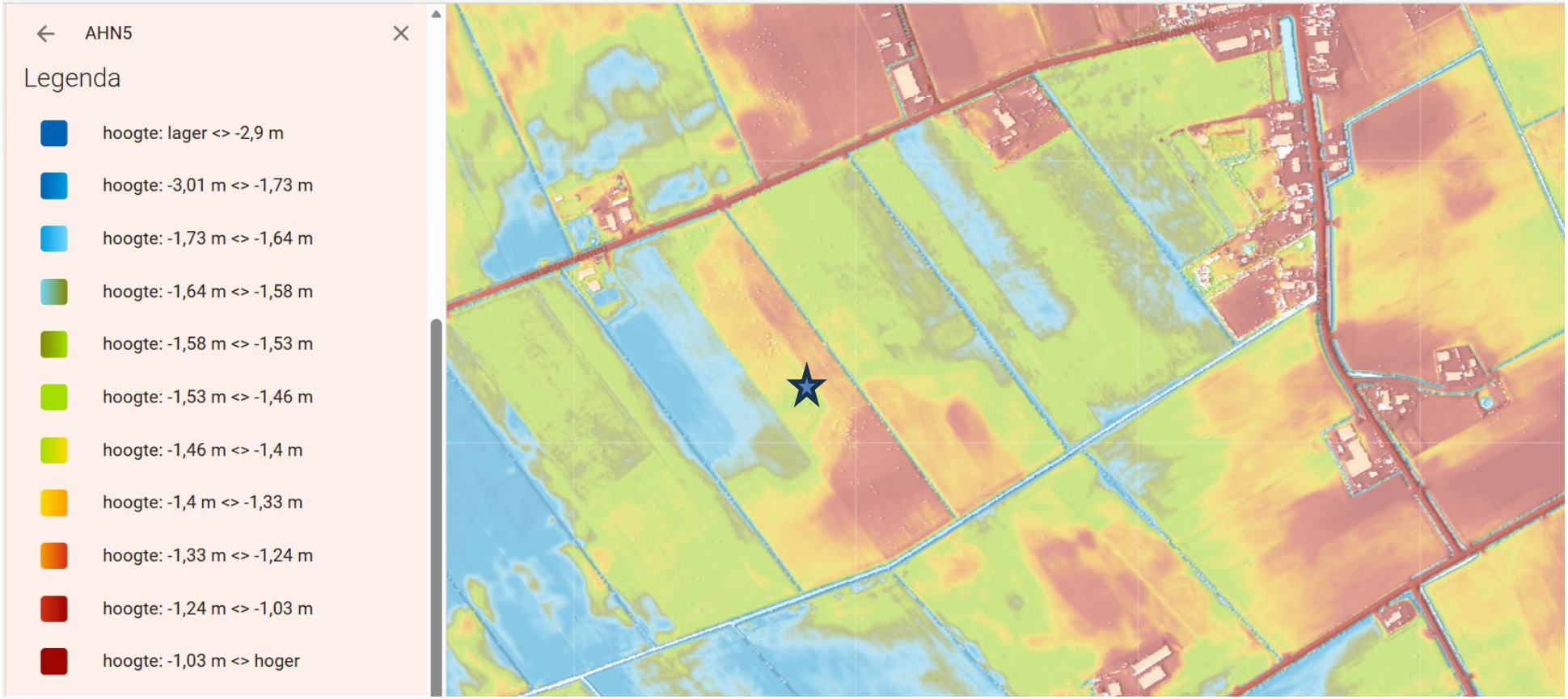
Het perceel wordt gebruikt voor akkerbouw. De eigenaar maakt gebruik van het ANLb-beheerpakket van Poldernatuur Zeeland voor akkerranden – veldleeuwerik.

Maaiveldhoogte en reliëf

NAP-hoogte van het perceel: 1.30 tot 1.50m - NAP

Bron AHN-4 viewer [AHN Viewer | AHN](), peildatum 20-2-2024

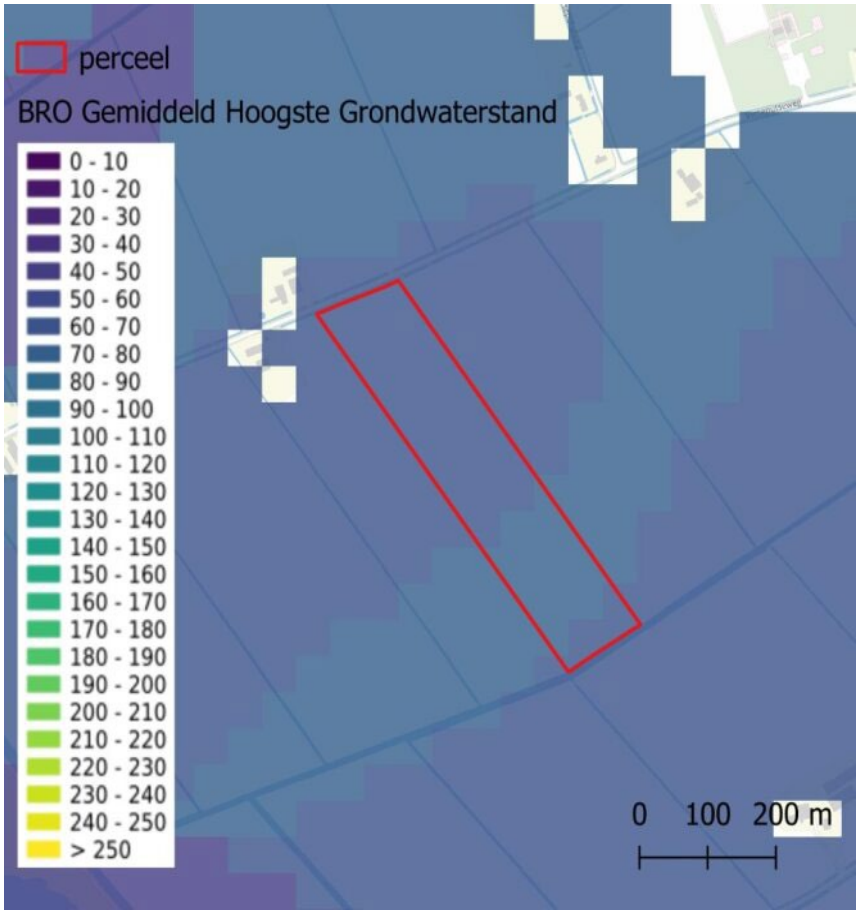
Bodemgesteldheid en grondkwaliteit

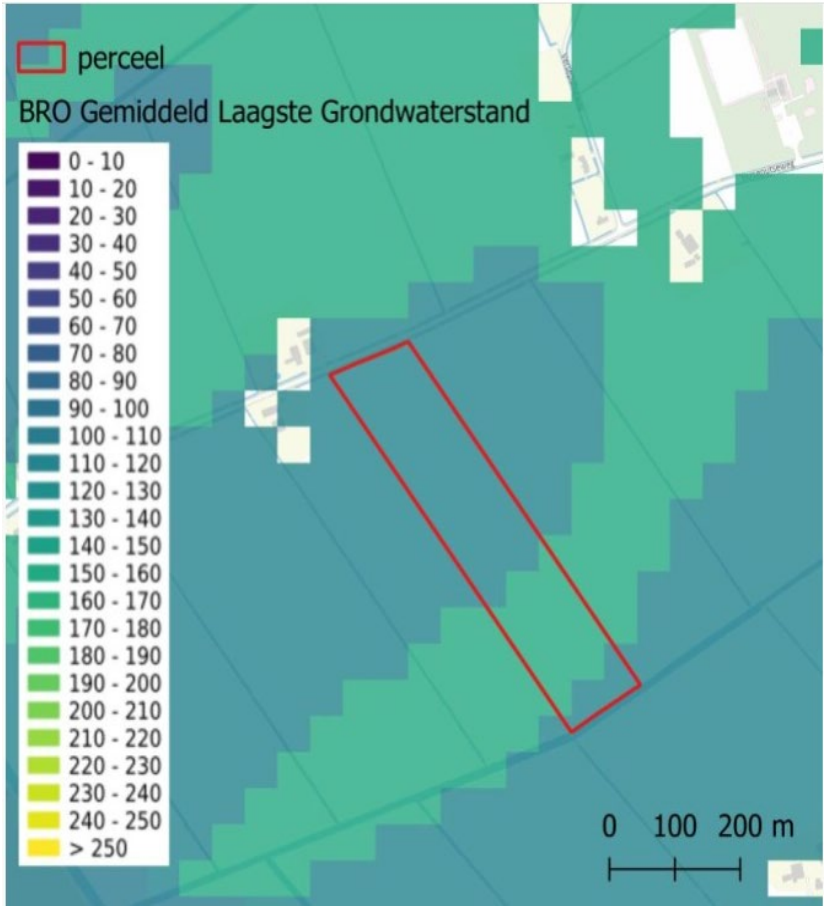
Noordelijk deel (donkergroen) van het perceel: Geëgaliseerde en verwerkte zeekleigronden met plaatselijk veen binnen 1.2 m; klei
Zuidelijk deel (lichtgroen): Kalkrijke poldervaaggronden; zware zavel, profielverloop 5 - Mn25A
Dit zijn kalkrijke zeekleigronden zonder minerale eerdlaag, en met roest en grijze vlekken beginnend binnen 50 cm, en met een homogene, aflopende of oplopende profielopbouw. De bouwvoor bestaat uit zware zavel. *Bron: Erfgoedatlas* *Erfgoedatlas | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed*

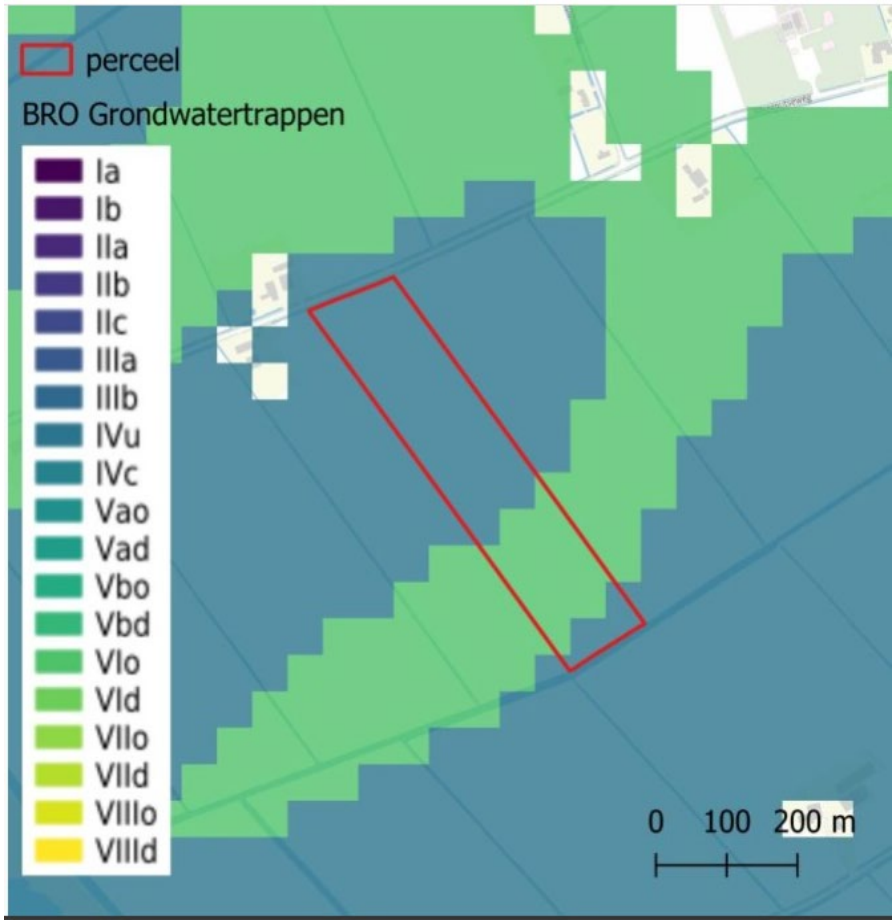

Waterhuishouding

Grondwaterstanden en grondwatertrappen

Oppervlaktewater: peilbesluiten waterschap

Het peilbesluit is in 2021 vastgesteld door het Waterschap Scheldestromen.
Waterpeil deelgebied Schouwen (4784 ha).
Zomerpeil / winterpeil: -2,55 / -2,75 m t.o.v. NAP

Bron: Peilbesluiten | Waterschap Scheldestromen

Het perceel is gedraineerd. De drains liggen ca. 60 cm onder maaiveld.

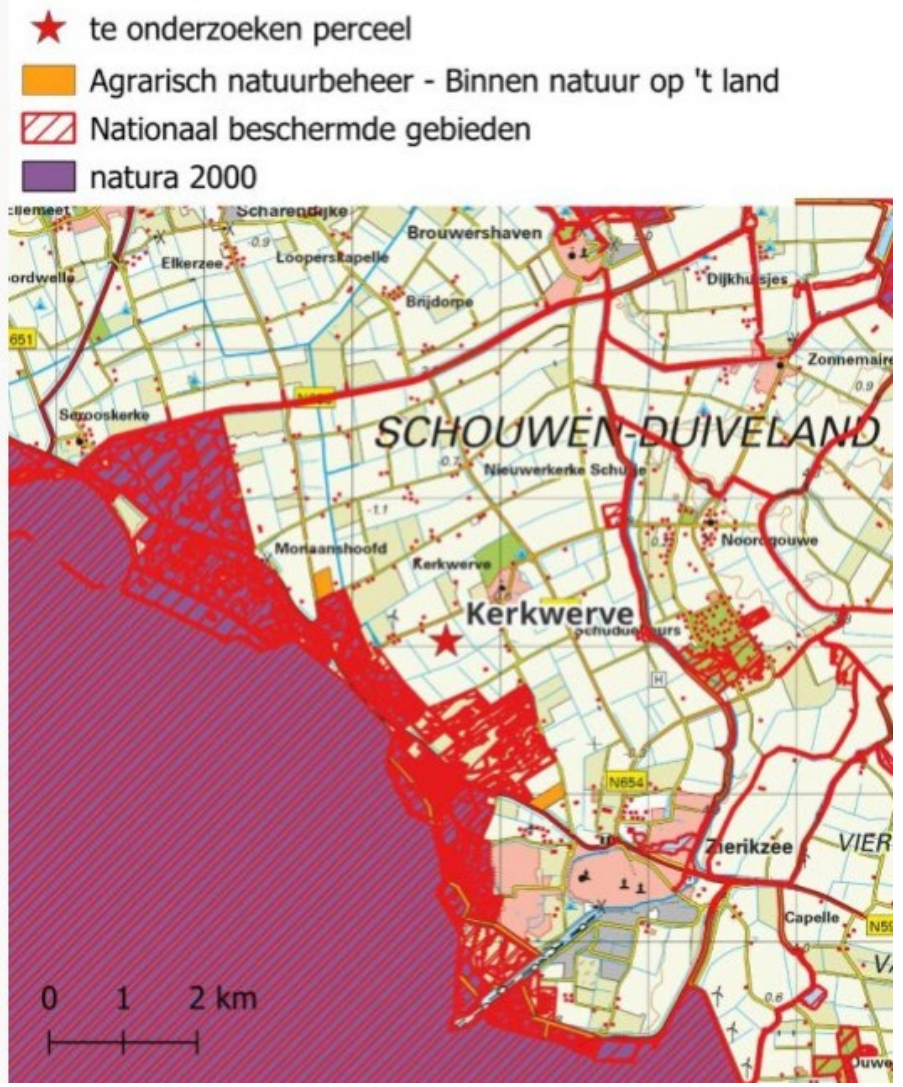
Planologische kaders en overheidsbeleid, kansen en belemmeringen

Natuurbescherming

NNN gebieden en Natura 2000

Het perceel ligt op een steenworp afstand van het Natura 2000 gebied *De Zuidkust van Schouwen*, ook bekend als *de Tureluur*, dat in bezit is van Natuurmonumenten. Het natuurgebied beslaat meer dan 1000 ha en maakt deel uit van *Nationaal park Oosterschelde*, een groot gebied vol met moerassen, kreken en geulen met ondermeer zeekraal en een aantrekkelijk vogelweide gebied. Dit gebied maakt tevens deel uit van het Natuur Netwerk Nederland.

Bron pdokviewer

Natuurbeheerplan

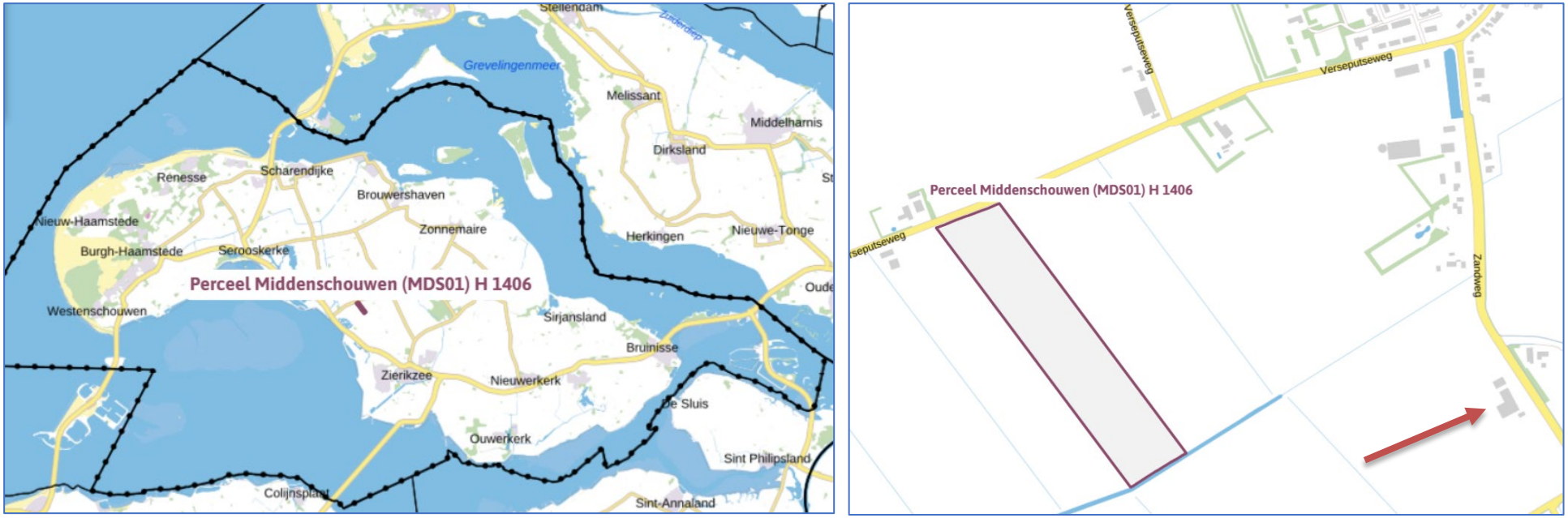
Het Natuurbeheerplan Zeeland vormt de basis voor de subsidiëring van ontwikkeling, inrichting en beheer van natuurgebieden, agrarisch gebied van ecologische betekenis en voor het agrarisch natuur- en landschapsbeheer.
Tegenwoordig wordt subsidie verleend met de ANLb-regeling: Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer. Deze subsidie wordt verleend door de Provincie.
Deelnemers aan een agrarisch collectief kunnen een vergoeding krijgen voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer. In Zeeland voert het agrarisch collectief Poldernatuur Zeeland het ANLb uit.

Informatie over het natuurbeheerplan, het agrarisch collectief en de aangesloten agrarische natuurverenigingen: Poldernatuur Zeeland > Home en Ambitiedocument Agrarisch Natuurbeheer

Foto: natuurgebied De Tureluur

Omgevingsplan (Bestemmingsplan)

Bron: Perceel Middenschouwen (MDS01) H 1406 - Regels op de kaart - Omgevingsloket *(de rode pijl geeft de locatie aan van de boerderij, gelegen aan de Zandweg 8, Kerkwerve)*

Het perceel heeft in het bestemmingsplan Buitengebied van de gemeente Schouwen-Duiveland, vastgesteld 2009 de bestemming Agrarisch.
De gronden zijn bestemd voor grondgebonden agrarische bedrijven: akker- en vollegrondstuinbouw, bollenteelt, fruitteelt, grondgebonden veehouderij, paardenfokkerij en sierteelt is toegestaan. Er zijn geen dubbelbestemmingen en geen aanduidingen.
Zie voor een volledig overzicht van planregels: kaft Bestemmingsplan Buitengebied 03-12-08 -ontwerp bp.cdr

Provinciaal, gemeentelijk en rijksbeleid, waterschap

Er zijn geen beleidsplannen bekend die van invloed zijn op de bestemming en het grondgebuik van het perceel.

Toekomstplannen

Er zijn geen ruimtelijke plannen bekend in de omgeving van het perceel.

Zakelijke lasten

Er zijn geen publiekrechtelijke beperkingen

Erfdienstbaarheden

Er zijn geen Erfdienstbaarheden

Leefmilieu

Luchtkwaliteit

Niet van toepassing

Geluidsoverlast

Het gebied ligt volledig in een stiltegebied. Zie grijs gebied op het kaartje

Risicocontouren

Niet van toepassing

Onderhoud en beheer

Poldernatuur Zeeland, de coöperatieve vereniging van een aantal agrarische natuurverenigingen, biedt verschillende beheerpakketten aan voor o.a. akkerranden en landschapselementen zoals hagen / struweelranden. Sinds 2025 is het beheerpakket akkerrand langs primaire waterloop / verbrede bufferstrook opengesteld. Waterschap Scheldestromen levert voor deze maatregel de cofinanciering en werkt in de uitvoering samen met Poldernatuur Zeeland. Voorwaarde is dat de perceelranden langs een door het waterschap aangegeven primaire waterloop liggen. Bron: https://www.poldernatuurzeeland.nl/.

Omgevingsfactoren, uitstraling en sociale cohesie

Uitstraling en potentieel voor werving en vrijwilligers

Steden, bevolkingskernen en bereikbaarheid

Het perceel aan de Verseputseweg in Kerkwerve ligt op slechts 4 km afstand van Zierikzee, de grootste plaats van de gemeente Schouwen-Duiveland met ca. 12.000 inwoners. Het eiland Schouwen-Duiveland heeft twee vaste verbindingen naar Goeree-Overflakkee (prov. Zuid-Holland): de Brouwersdam en de Grevelingendam. De Oosterscheldekering en de Zeelandbrug verbinden het eiland met Noord-Beveland.

De dichtstbijzijnde percelen van Land van Ons zijn gelegen in Aagtekerke, Kruiningen en Halsteren, alle op een afstand van ca. 30 km.

Ligging van het perceel in Kerkwerve t.o.v. andere percelen van Land van Ons

Recreatie

Het eiland Schouwen-Duiveland is aantrekkelijk voor toeristen. Het Watersnoodmuseum te Ouwerkerk, de Zeelandbrug en de historische stad Zierikzee zijn bekende publiekstrekkers. Vlakbij Kerkwerve, aan de zuidkust van Schouwen-Duiveland ligt natuurgebied *Zuidkust van Schouwen*, ook wel *Tureluur* genoemd, een gebied vol met moerassen, kreken en geulen. Het natuurgebied is voor een groot deel niet toegankelijk, maar via de dijken goed te overzien. Midden in het gebied staat uitkijktoren de Zuidkaap, bereikbaar via onverharde paden en een brug over de kreek.

De Zuidkaap in natura 2000 gebied De Tureluur / Zuidkust van Schouwen. Bron: Natuurgebied Tureluur | Op Schouwen-Duiveland | opschouwenduiveland.nl

Potentieel voor werving vrijwilligers

In de directe omgeving van Kerkwerve zijn weinig leden van Land van Ons. Het is goed mogelijk dat de aankoop van een perceel vlakbij Zierikzee, de grootste plaats op Schouwen-Duiveland daar verandering in brengt.

Potentieel voor samenwerking met gelijkgestemden

De huidige eigenaar heeft al een netwerk bestaande uit veel lokale en kundige vrijwilligers die met Land van Ons kunnen samenwerken.

Conclusie

Het perceel aan de Verseputseweg maakt deel uit van een agrarisch bedrijf dat 63 ha groot is. Op de percelen wordt sinds een aantal jaren biologisch geboerd. De vruchtbare grond is zeer geschikt voor de teelt van allerlei akkerbouwgewassen. Planologisch is het perceel bestemd voor grondgebonden agrarische bedrijven. Er zijn geen landbouwkundige beperkingen.
De huidige eigenaar wil een deel van zijn grond aan Land van Ons verkopen en terugpachten om zijn financiële lasten te verlichten zodat hij de grond duurzaam biologisch kan blijven bewerken.
Er zijn goede mogelijkheden de biodiversiteit op het perceel te verhogen door de aanleg van bloemrijke akkerranden, natuurvriendelijke oevers en hagen. Hij kan daarvoor gebruik maken van bestaande ANLb-subsidies. De eigenaar staat positief tegenover deze biodiversiteitsmaatregelen, zelfs op de percelen die hij in eigendom houdt.

Deze rapportage is zo zorgvuldig mogelijk samengesteld. Mochten er desondanks toch onjuistheden in zitten of mocht de rapportage onvolledig zijn, dan kan de rapporteur hiervoor niet aansprakelijk gesteld worden.

Bijlagen

Informatie over het biologische bedrijf van Lennert den Boer : https://livinglabschouwen-duiveland.nl/sites/default/files/2024-04/Artikel met Lennert den Boer in Ekoland april 2023.pdf

Informatie over BAM akkers: https://www.natuurinclusievelandbouwgelderland.nl/media/wlgdcbnp/biodivers-akker-mozaiek.pdf en https://edepot.wur.nl/690769